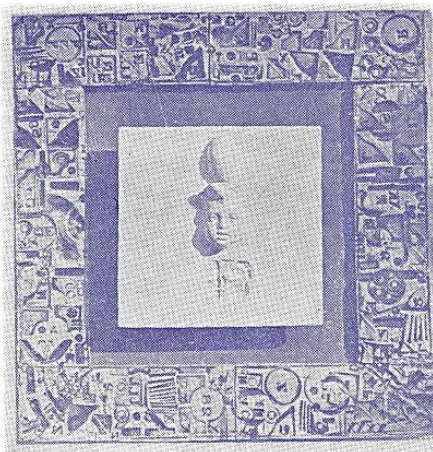

Odlazeći od draganâ kojima duša nije bila na usnama dok su me ljubile, vraćao sam se bilijaru, koji me je, nepokretan, u strpljivoj vernosti očekivao, i predavao sam mu se otvoren i radostan zbog izvesnosti da će mi tu, pružim li, biti uzvraćeno. Iz košmara sveta koji ne razumem izbavljao sam se uranjanjem u čiste i prave linije kretanja, čije je rađanje i zamiranje razložno i shvatljivo. Od zamumuljenih veza sa ljudima u kojima sam prozirao pretnju, od bludnje u kojoj sam, kriomice od sebe, demoniski smišljao sopstvenu pogibiju, bežao sam ka prostodušnoj očiglednosti bilijarskih kugli, dobronamernoj pouzdanosti njegova vitka štapa i nevinosti njegova široka, tusta tela. Od susreta do kojih nije došlo, jer sam se, i ne znajući za to, mimoišao sa iščekivanim ljudima, potom od uzaludnih putovanja ka nekad dragim predelima i bićima koja sam zaticao umanjena i štura, jalova i jadna, zaceljivao sam se nepromenljivošću bilijara, koji je uvek bio nepomerljivo tu.

Gurnut, najčešće, u birtije i razne klubove, koji su, takođe, svojevrsne kafane, bilijar se javlja kao nemušta pobuna protiv svoje okoline. Njegova jasna i čvrsta omeđenost u prostoru sasvim je oprečna gunguli u pijanstvu što se razliva preko svih međa i za čiju se poljuljanost ne može unapred sa sigurnošću kazati na koju će stranu, u koji će se poraz sunovratiti. Dostojanstvenoj stišanosti bilijara strana je uzavrelost glasova u mračnom dertu i plačnom vrisku, a nepomućena vedrina njegove čoje stoji nasuprot očaju što se gusto dimi iz ljudskih duša. Um toga sveta u beslovesti snatri o boljem i srećnijem sebi, privida promenu sebe, umišljajući da već jeste u nekakvom novom i višem postojanju u kakvom niti je bio niti će ikada biti, a, naprotiv, bilijar, njegovo biće stvari, ostaje pribrano, dosledno sebi, neizmenjeno i neizmenljivo, sa svešću o lepoti svoje prirode, a time i sa ubeđenošću u izlišnost bilo kakve promene. I dok se ljudi, nemoćni i obeshrabreni, ubalavljeno ljube i grle, vešajući se jedan od drugog i tako uzajamno podupiru svoju klonulost, dotle je bilijar stamen u svojoj svedenosti na samoga sebe.

I baš u takvim trenucima kada između ta dva sveta ima manje dosluha no ikad, u ljudi, uskiptelih i razularenih, pod kvascem alkohola nabuja strasna želja da igraju bilijar, kako bi se dokazali u takmičenju. Oni pristupaju bilijaru kao stvari, pukom sredstvu koje im, mrtvo i ništavno, omogućuje da se potvrde u moći, zanemarujući i potcenjujući plemeniti sklad prirode bilijara. Tada se ne ostvaruje susret, nego sudar dva među se udaljena i oprečna sveta, koji se ni inače, a pogotovu u takvim slučajevima, ne mogu doista dotaći i prožeti. Iako igrači besomućno gruvaju njegove kugle, bilijar se ne otvara njihovoj nadmenoj volji i nepribranoj ruci, ostaje mimo njihovog domašaja, nadrastajući ih. Tako se bilijar ukazuje kao visoka norma postojanja do koje ne doseže život što ga zapljuskuje, uzalud pokušavajući da ga preplavi i podredi sebi.

O BILIJARU

Nasuprot odnosima među ljudima, gde je toliko neočekivanog i protivrečnog da ponekad bezrazložan gest crpe svoj poriv i snagu upravo iz činjenice što nema za se razloga — bilijar je svet u kome nema slučaja. Odnosi unutar njega su razložni i očekivani, čvrsti i strogi, bez izneveravanja. Nigde, valjda, kao u jasnom svetu bilijara nije toliko tačno primerena kretnja svome podsticaju, posledica uzroku, odgovor izazovu. Pa i onome u bilijaru pred čim se za tren zabezекne naše mutno oko i nerazborit um ubrzo nalazimo razložnost duboku do mere pri kojoj se javlja kao nepovređiva zakonitost, odnosno kao jedino mogući rezultat one savršene usklađenosti sile potiska sa težinom mase koja se pokreće. Fizički zakon u svetu stvari nepovrediviji i silniji je od fatuma u ljudskom životu, jer je stvaran, a ovaj drugi umišljen, i dok se mimo ovog potonjeg još ponekad i nekako može, dotle se protiv onog prvog ne može nikad i nikako.

U životu nas — zbog žarke, a slepe (žarke, jer slepe?) vere u zabludu da moramo opstati i, štaviše, biti srećni — iznenađenja najčešće ispunjavaju gorčicom, a u bilijaru nas prividne neočeki-

vanosti ispunjavaju ushitom, jer nam raskriljuju neslućene mogućnosti odnosa, bogatstva sudara iz kojih pršte zanosna kretanja, kojima se ruka što tak drži nije nadala, pa ni mašta ih u vaznesenju nije umela da domašta. U takvim slučajevima bilijar je naizgled bogatije uzvratio nego što mu je udarcem pruženo i čini se da snagu za taj zamamni šikljaj svoga života nije crpao iz ruke igrača, nego iz samoga sebe, iz onih svojih dubina koje nam nisu znane i što će navek ostati tajna. To je, dakle, trenutak u kojem probudeno biće bilijara, neovisno od igrača, uzneto nad njegovom siromašnom predstavom o bogatstvu kretanja, živi za sebe.

Sve mogućnosti bilijara su u njemu samom, ne u igraču. Na bilijaru se ne može stvoriti ništa što već od pre, od samog postanja, nije u njemu. Ruka igrača ne stvara, nego samo budi pritaženi život bilijara baš kao što i dan samo prividno otvara i produbljuje daljine koje su i u noći postojale. Vrstan igrač, za razliku od neveštog, budi onaj usnuliji život bilijara, koji je zavejan zaboravom, jer tako retko biva omogućen. No, i iza ruke maestra, bilijarskog maga, ostaju netaknute one još prikrivenije mogućnosti, čiju dubinu ne može da dosegne njegova veština i znanje. Bilijar je nesagledivo slojevit svet, ali omeđen i konačan, iscrpiv. On je bogatstvo kretanja određeno zakonima fizike, a igrač je onaj koji otkriva postojeće, a zapretano blago. Međutim, podleći primamljivom pokušaju da se na bilijaru stvara jednako je nerazumno kao snovati alhemičarski san o izumevanju zlata.

Kao u veze sa ljudima, i u odnose sa stvarima ulazim da bih, u krajnjoj liniji, bio sa samim sobom i prepoznao se. Ali, kao nigde drugde, u odnosu prema bilijaru, kao stvarnosti na koju sam upućen, mogu se uvek, bez zebnje, osloniti na njegovu čvrstinu i vernost. On me ne prihvata jedino kada sam isuviše razbijen košmarom u sebi, smućen nerazumljivim gestovima među ljudima, razjeden neverstvom toliko da sumnjam u sopstveno ja. Takav, poljuljan u korenu bića, a time po prirodi niži od uzvišenog sveta bilijara, nikako se ne bih mogao sljubiti s njim. Jer, bilijar je celovita i puna stvarnost koja uspeva da očuva svoju posebnost uprkos svoj ostaloj stvarnosti: svoj red usred košmara, postojanost usred lažne prisutnosti, otvorenost usred prikivenosti zlih pobuda. Bilijar me izbavlja iz sveta i od onog mutnog, nesabranog mene, uzdiže me u više sfere u kojima on diše. U retkim trenucima kada sam visoko uznet, moje biće se prožima njegovim, duh njegove prirode odslikava se u mome, preobraća, sadržaje moje unutrašnjosti, daje im nove oblike i rasporede, utiskuje svoj jasan zakon u mene. Takav odnos sa bilijarem me pročišćava i zgušnjava, čini me sabranim i celovitim, najzad, bar za trenutak sebi prepoznatljivim i razumljivim. U takvoj situaciji, sa manje sumnje no inače, umeo bih, možda, odgovoriti ko sam. Zato, valjda, bilijar i spoznajem kao jedan od najboljih među postojećim svetovima.